

FRANTIŠEK PALACKÝ.

(Ze Slavína.)

Pokračování.

Značný vliv měl Palacký i na přetvoření a osvětlení nedávno teprv hlavně snahou šlechtěného hraběte Kašpara Šternberka založeného Musea. Viděl on, že příčinou chabého účastenství vlasteneckých kruhů na národním podniku tom hlavně v nevhodném umístění a nepraktickém řízení Musea hledati sluší a jako na potvrzení přesvědčení toho počaly se co den množiti v národě hlasy pravící, že "dávati věci do Musea jest tolik jako házeti je do studně". I to muselo se překaziti, národ musel se rozehráti a osvěziti, a když to Dobrovský a šlechtetny Kašpar Šternberk za zbytečné považovali, jsouce toho náhledu, že národ český více probuzen býti nemůže, tu ozval se proti nim Palacký následujícími věčně památnými slovy: "Budeme-li všichni tak se chovati, pak ovšem že zahynouti musí národ náš hladem duchovním; jáť aspoň, kdybych byl třebaš cikánského rodu a již poslední jeho potomek, ještě za povinnost bych si pokládal, přičiniti se všemožně k tomu, aby aspoň čestná po něm zůstala památka v dějinách člověčenstva." A to bylo takřka základem a první pobudkou k založení časopisů musejních, jichž redaktorem Palacký jmenován. Časopisové ti počali oba vycházeti roku 1827. Postavením tímto získal Palacký nesmírně, stal se z něho pojednou náčelník celého hnutí literárního v Čechách. Německému Musejníku nedařilo se valně, přestal brzy vycházeti (1831), za to však český čím dále tím více prospíval, a dospěl poněkud takové výše, že k nemalému zahanbení svému musíme vyznati, první ročníky že byly lepší ročníků za dob pozdějších vydávaných.

Než rok 1827 měl býti pro Palackého i jinak významným, došloť jej vyzvání, aby se uvázal v pokračování Pubiškovy "Chronologische Geschichte Boehmens". Rozumí se, že přijal nabídnutí toto; než vyslovil přání své, aby, chtějí-li stavové čeští něco pro domácí dějepis náš učiniti, k něčemu platnějšímu obrátiti zřetel svůj, než bylo dotčené pokračování. Nemohl se s dobrým svědomím uvázati v pokračování díla, jež jedině velikou povrchností a neúplností vynikalo, a proto podal stavům obšírný spis o tom, jak že by se vlastně jednati mělo, aby slavné království České mělo dějepis důstojný velikosti své. Návrhy jeho přijaty a schváleny, a Palacký jmenován 13. dubna 1829 dějepisem stavů českých. Než Vídeň, kam stavové o schválení usnešení svého obrátiti se museli, nemohla se spřáteliti s myšlénkou tou. Nač bylo potřebí tomu, k smrti odsouzenému národu českému dějpisu; snad proto, aby o minulosti své přemýšlel? I nepředloženo jest návrh stavů císaři k sankci. To popudilo však české stavy a stala se záležitost ta příčinou oposice proti ministerstvu. O svízlech, jaké ho nyní čekaly, vypravuje nám Palacký ve svém spisu "Boehmische Geschichtsschreibung". Byl dějepisem národa českého, a nesměl se jím nikde nazývat, až konečně na přímluvu hraběte Mitrovského císař Ferdinand roku 1839 své potvrzení dotčenému usnešení sněmovnímu udělil.

Nyní octnul se Palacký ve svém životě. Prozkoumav archivy domácí, vydal se za vznešeným cílem svým na cesty a prohlížel archivy dvorský ve Vídni, mnichovský, drážďanský, berlínský, basi-lejský, frankfurtský a především římský ve Vatikánu, k čemuž dostalo se mu vzácného dovolení od papeže. Opasy tam přes

400 listin, rozmnožil tak přebohatě stále a stále rostoucí svůj materiál, a přec uplynulo plných třináct let, než přikročil k vydání prvního dílu dějin českých.

Mezi tím, co Palacký ponořen jsa do hlubokých studií historických o zbudování dějin českých s obdivuhodnou plní pracoval, vydán jest nákladem královské společnosti nauk roku 1829 jeho spis "Starší letopisové listy", obraz to bouřlivého století patnáctého, a rok na to cenou počtý spis "Wuerdigung der aeltesten boehmischen Geschichtsschreiber", důkladné to vědecké ocenění všech kronikářů českých od Kosmy až po Hájka z Libočan, s jehož pokrytecké tváře strhnul k velikému prospěchu a na čest domácí literatury naši škrabošku; dále roku 1832 "Přehled současných nejvyšších důstojníků a úředníků zemských v království Českém od nejstarších časů až do nynějška", veledůležitá to pomůcka všem, kdož obírají se dějepisem českým. Do téže doby připadá i sepsání životopisu Dobrovského, jež roku 1833 vydal pod názvem "Joseph Dobrovskýs Leben und gelehrtes Wirken." Roku 1836 vyšel konečně po mnohých a svědomitých přípravách první díl Dějpisu českého jazykem německým, jak stavové čeští si toho žádali. Že spis ten došel všude co možná nejchvalnějšího uznání, rozumí se samo sebou, ač v Němcích u některých přepjatců krev valně pobouřil tvrzením, že my Čechové nikdy v ničem od svatých říše závislí nebyli. Nemohliť pochopiti, jak lze historii se stanoviska českého psáti, a to hlavně proto, že nechťeli se vzdáti starého bludu o jakési supremacii národa německého. Palacký se jimul bělmo s očí jejich, hlásaje, že národ náš má svou vlastní samostatnou historii a že lze i jemu jako každému jinému národu psáti historii svou se stanoviska českého. Teprv nyní otevřeny spravedlivějším Němcům oči, i podivili se naši rekovnosti a houževnatosti, že, ačkoli pohromou bělohorskou skláčení jsme byli na dvě stě let do hrobu, přece dovedli jsme zachrániti národnost svoji. Jaký to byl úžas, když Palacký začal mluvit dokonce i o původní vzdělanosti národa českého, když dokazoval, že bylo vždy znamením úpadku národního, kdykoli se v Čechách kultura německá rozta-hovati počala.

A což když začal jim vykládati o našem Otakaru II., o Karlovi IV., když líčil je co výtečné panovníky a státníky, když předvedl před udivený svět Husa, Žižku, Prokopy a Jiřka v dosud ani netušeném světle, když vystoupil zřejmě na obranu nejslavnější doby v historii naší, doby válek husitských, mohli-liž tu nepřátelé národa našeho tiše mlčeti a neprojevovat nelibost svou? Za to, že máme slavnou minulost za sebou, spíláno nám v přítomnosti, snahy naše podezřívány, každý krok, každý vzdech náš vykládán nám za zlo. Boj husitský jest prvním velkým zápasem v Evropě s církví Římskou, jest to nejslavnější stránka v dějpisu našem, možno tedy diviti se, že jej i věk jemu nejbližší následující, věk Jiřho z Poděbrad, i náš střízlivý a vždy mírný Palacký živěji líčí? Zdá se, jakoby byla pukla kůra ledová, otepňující srdce spisovatelovo, zdá se, jakoby mluvil z plného přesvědčení svého, dokazuje, že reformace dle vnitřní své povahy nebyla nic jiného než základ duševní svobody, základ svobodné myšlénky; ano, že všude, kde reformace zvítězila, i svoboda, přirozený pokrok, velkost a sláva národu se byly zmáhaly. Tu jediný ten okamžik, jedině místo, kde Palacký líče tu národní naši rekovnost, ten krutý náš boj za právo, pravdu a svobodu, není s to nadále se zapřítí a praví: "Osu-

dové chtěli míti Čecha ne tak vítěze jako mučeníka."

"Dějiny Palackého," píše V. Zelený, "zdají se mi býti velebnou budovou chrámovou, v nížto s kazatelnou kněz nadšený láskou k vlasti a ku pravdě vypravuje smutné i veselé osudy národu svého slovy vždy stejně vážnými, nedávaje se ani unéstí nejskvělejším vítězstvím ani zarazití krutým neštěstím." Slova tato jsou skutečně nejlepší charakteristikou slavného díla našeho Palackého, jevíť on se nám v historii své co muž poctivý, spravedlivý, jenž miluje vlast a národ z plné duše, avšak jest i chváli co dobrého, a nenávidí a haní co jest zlého; v celé historii jeho nenajdeš místa, kde by se byl rozehrál, on zůstává vždy a všady chladným.

Dílo Palackého slouží národu našemu ku cti největší, ono, jako jest pomníkem slávy naší, tak zůstane i věčným pomníkem Palackého co dějepisce, buditele národa. Svědomitě snaží se býti spravedlivým ke všem, on líčí vždy dobré i zlé stránky, vyhýbá se vlastnímu úsudku, pokud nemá jisté a bezpečné prameny po ruce, a za tou příčinou jsou dějiny jeho věrným obrazem slávy a neštěstí národa. Sloh jeho jest jasný,

celý zřetel svůj k tomu, aby národní tento ústav byl skutečně národním, aby se stal vědeckým obrazem vlasti. Náhledy své o těchto opravách složil ve zvláštním pojednání "Ueber die Zwecke des vaterlaendischen Museums in Boehmen." Snaha tato korunována konečně přec výsledkem, přikročeno k úplnému přetvoření Musea, jež roku 1846 přestěhováno do nového domu na Přikopech.

Roku pak 1848 vydal svůj velmi důležitý a všeobecně prospěšný "Popis království Českého". Na uznání zásluh jmenován 14. května 1847 císařem Ferdinandem skutečným členem právě založené císařské akademie věd ve Vídni, v jejichž pracích a zasedáních od té doby pilně se účastnil. I tam vidět blahodárnou činnost jeho, neboť nabádáním jeho vydala akademie vídeňská Monumenta conciliorum generalium seculi decimi quinti, důležitou to sbírku dějepisných pramenů onoho patnáctého věku, do jejíhož oddělení "Concilium Basiliense" podal sám následující příspěvky: 1.) *Johannis de Ragusio initium et prosecutio Basiliensis concilii*; 2.) *Johannis de Ragusio tractatus quomodo Bohemi reducti sunt ad unitatem ecclesiae*, a 3.) *Petri Za-*

POPRAVA "REBELŮ." As před dvěma roky pokusili se Španělé potlačit povstání na Filipínách postřílením 83 domorodců, kteří pro politické přechýly k smrti odsouzeni byli. Hrozná vražda tato nazvána generálem španělským "příkladným potrestáním."

průhledný, vždy přiměřený době a předmětu, prázdný lichých frásí a bouchavých efektů. Nikde jím neovládá fantazie, rozum jest vždy pánem pera jeho, a to právě největší předností jeho dějpisu.

A nyní obraťme se, ocenivše poněkud zásluhy Palackého co dějepisce, k dalším bémům jeho života, jeť to nepřetržená řada činnosti obětované jediné blahu národa. Roku 1838 odebral se Palacký podruhé do Italie, prováděje churavou manželku svoji. Prve než opustil Prahu, odevzdal redakci Musejníka, jenž mu tak přirostl na srdce, osvědčeným rukou Šafaříkovým a díl pak delší čas v Římě a v Neapoli. Vrátil se staral se nejhlavněji, aby Museum ze zákoutí svého na Hradčanech na přístupnější místo přeneseno bylo, čehož i po víceletém naléhání se dočkal. Roku 1839 zvolen sekretářem kr. společnosti nauk, jejímž řádným údem již od roku 1828 byl. Palacký vdechl jí nový život, jmenovitě spřobil rozřídění jí do nynějších odborů, z nichž odbor slovansko-filologický jest vlastním dílem jeho. Roku 1840 vydal se Šafaříkem hlavně na obranu Libušina soudu, o jehož pravosti se pochybovalo, kritické rozebrání tohoto, jakož i jiných starých památek písemnictví českého pod jménem "Die aeltesten Denkmäler der boehmischen Sprache" a přikročil k vydávání *Archivu českého*, jenž až k šestému dílu dospěl. Zvolen jsa r. 1841 jednatelem Musea, obrátil nyní

tecensis liber diurnus de gestis Bohemorum in concilio Basiliensi. Rovněž zde nesmíme opomenouti pověděti, že za příležitosti 500letého jubilea university pražské jmenován Palacký čestným doktorem právnické fakulty. — (Dokončení bud.)

Modrý kašel.
Měl jsem malého hochu, jenž byl téměř mrtvým byv napaden modrým kašlem. Moji sousedé odporučili mi Chamberlain's Cough Remedy. Nemyslil jsem, že mu některý lék pomůže, když jsem mu však dal několik dávek tohoto léku zpozoroval jsem zlepšení a jedna láhev vyléčila jej úplně. Jest to nejlepší lék proti kašli, jaký jsem kdy měl v domě. — J. L. Moore, South Burgettstown, Pa. Na prodej v všech lékárnách.

Pojedete
do Kalifornie, Mexika, Nového Mexika, Arizony neb Texasu? Jestli ano, dopište na E. L. Palmer, Passenger Agt., Santa Fe Route, Des Moines, Iowa, o nejnižší ceny jízdní jedné cesty neb sem i tam a plně podrobnosti lístku se týkající 33-1f

Ochotníkům a milovníkům divadla.
V knihkupectví Pok. Záp. jsou k dostání všechny divadelní spisy, jež vyšly tiskem v Čechách a nejsou rozebrány. Úplný seznam všech spisů zašle se všem na požádání zdarma. V seznamu jsou uvedeny všechny kusy dle svých rázů a při každém je uvedeno, jaký kus je, kolik jedná a kolik osob vyžaduje. Píšte o seznam pod adrese: **Pokrok Západu, Omaha, Neb.**

Zabte krtky.
Prorijni py, zemské veverky, skokany, myši a podobné.
"NOXALL GOPHER KILLER."
Jenž zabije, vyzvojuje plyn. Jest lacinější a bezpečnější nežli strychnin. Zabiťete 500. v koliká obrátíte vzorkovnu velkou láhev. Cirkuláre a ceníky jednatelům zdarma. NOXALL COMPANY, Crete, Nebr. 42-1m Krajan W. H. Steidl, Mgr.

Frank Doležal,
český právník
FREMONT, - NEBRASKA

Vyřizuje veškeré soudní a právní záležitosti při vrchním, aneb krajském soudu v kterémkoliv okresu. Máe důkladné znalosti práv, nabízí služeb svých ct. krajanům ve všech částech státu. 211f.

Krajané navštívivší Omahu ne měli by opomenouti navštíviti
..hostinec..

roh 616 a Pacific ul.
(pouze block a půl východně od nádraží.)
řízený P. A. KŘEČKEM.
Výtečný Omašský ležák, dobrá vína, doutníky atd. naleznou tu hosté v hojně zásobě a mimo toho jsou v hostinci tomto bezpečni. 281f

1898 Nejlepší druh **BICYKLŮ**
pro muže, ženy, děvčata a hochy. Všechny druhy. Zeela nové modely.
775. Oakwood \$32.50
760. Arlington \$24.50
Jině za \$15, \$17 a \$20. — Juveniles \$7 až \$12.50.
Pošlejí se kamkoliv na dobříku (C. O. D.) k volnému prohlédnutí. Kupujte přímo od výrobitelů, a usetřte výdělky jednatelů a obchodníků. Velký ilustr. katalog zdarma. CASH BUYERS' UNION 162 W. Van Buren St., B. 206 Chicago, Ill.

Postarejte se o budoucnost svých rodin
přistoupením k rozvětvenému řádu
WOODMEN of the WORLD,
jenž vyplácí pojistné správně a rychle.
JEDNÁNÍ V ŘEČI ČESKÉ
Hledají se jednatelé, k založení nových táborů. Východné podmínky.
Dopíšte o podrobnosti česky neb anglicky na vrchního velitele
J. C. ROOT,
311 Sheely Block, OMAHA, NEB

FRANK E. BLISSprodáváč
F. C. BLISSprodáváč hovězí, dobytka
JOS. BLISSprod. ovčí a gen. mláď.
J. H. BLISSprodáváč dob. vepř.
Kterýkoliv z nich pracuje v zájmu svých zákazníků.
Joseph Bliss,
komisionář se živým dobytkem.
230 New Exchange Bldg.,
SOUTH OMAHA - - - NEB.
Všemožná péče věnuje se všem záležitostem zaslátelům. Přizve Vaše jest uctivě řádná.
Tržní ceny na požádání.
Frant. Weimann, všeobecně v Colfax Co. známý co řádný a svědomitý muž, sochotou obsluží krajaný v řeči české.

Pšenice jest králem.
Farmáři západní Kanady jsou vůbec mezi nejbohatšími zemědělci. Dočillili toho pěstováním **torde** pšenice čs. první na farmách, jež vládou kanadskou obdrželi.
ZDARMA

Uvažte, 160 akrů pozemku zdarma a nyní těží na pozemku tom \$15.00 až \$20.00 z akru nad veškeré výlohy.....
Osadníci přistěhovavší se, jsou nejžádoucími občany Kanady.
Máme skvělost upravený obědník či pamphlet v české řeči a zašleme je každému na požádání a pana W. V. Bennett 83, N. Y. Life Bldg. Omaha, Nebr., aneb dopíšeme mu: Department of the Interior, Ottawa, Canada.
chtějí-li přistěhovat se, pište bez odkladu nám obědník zdarma. 116-1